

Til yttergrensen

konserter orkester

«Europaturné»

Bergen Filharmoniske Orkester
Andrew Litton, dirigent
Leila Josefowicz, solist
Verker av Grieg, Beethoven,
Stravinskij
Grieghallen

Ut av startblokken med et smell

I en av landets aviser har den klassiske musikken i høst blitt kriseforklart som en sjanger der orkestrene bedriver museal konservering av et smalt knippe komponister og verker. Men når man ser Andrew Litton danse foran orkesteret i Stravinskij's «Värofferet», slagverker Peter Kates spille seg ned i knestående, og et samlet BFO strekke seg til yttergrensen for hva de kan få til, er man så langt fra et museum som det er mulig å komme. Her snakker vi om et orkester som til de grader har kommet under huden på et verk slik at presisjon og frihet fremstår som to sider av samme sak. Som da de spilte «Värofferet» i Bergen og Oslo i fjor høst ligger vekten på kraften og den rytmiske fremdriften i Stravinskij's verk, med skinnende messingblåser og uhyre presise slagverkere i spissen. Men i enda større grad enn sist merket jeg meg den gode balansen i orkesteret og de mange fint utformete detaljene i dempete partier som forspillet til andre del.

Før pause fikk vi en helt streit versjon av Griegs «Norsk dans, op. 35 nr.1» og dernest Beethovens fiolinkonsert med canadiske solisten Leila Josefowicz. Josefowicz fremsto som en utøver med briljant teknikk, klokkeren intonasjon, innlevelse og gjennomtenkt frasering. I de to første satsene ble hun tidvis en anelse tilbakeholdt i uttrykket slik at orkesteret måtte dempe seg unødvendig ned. Til gjengjeld senket hun skuldrene og slapp seg virkelig løs i tredjetsatsen og i en spennende encore signert Esa-Pekka Salonen.

I anledning europaturnéen hadde også orkesteret et ekstranummer på lur, en feiende fremførelse av Sjos-takovitsjs utadventde «Festival Ouverture» som fullt fortjent høstet stående applaus. Jeg kan ikke skjønne annet enn dette er et program som også må gi gjenlyd ute i Europa.

ANMELDT AV
GEIR REGE

Pudder i Skostredet

Denne helgen inntar atelierfelleskapet Pudder57 utstillingslokalene i Østre Skostredet 3. Kunstnerne som er med på utstillingen er: Tor Evert G. Johansen, Elin S. Iversen, Vibeke Korsnes, Edil Sande, Janne Skaathun, Kristin Austreid og Anne Andersen.

Litauisk teatersyn på Ny

Vi har kanskje noe å lære av folket i Litauen. I alle fall når det gjelder misforstått kjærlighet til våre barn, og respekt for våre foreldre.

► Mini-Midi-Maxi-festivalen

FINN BJØRN TØNDER
ARNE NILSEN (foto)

finn.tonder@bt.no

Teaterregissøren Viktorija Rudyte er i alle fall soleklar på at norske foreldre tenker altfor mye på sine barn og viser misforstått kjærlighet ved å «kjøpe» dem. Samtidig viser nordmenn altfor lite respekt for sine foreldre.

Det er dette som er i søkelyset når Vestlandske Teatersenter og UPT-Forma fra Litauen setter opp figurteaterforestillingen «Det klebrige huset» på Ole Bull Scene, med premiere 30. november under barne- og ungdomsteaterfestivalen «Mini-Midi-Maxi».

Sammen med VT-sjefen Steinar Thorsen har litauiske Viktorija Rudyte tatt for seg brødrene Grimms eventyr, «Hans og Grete», og skrevet det om til dagens forhold.

Nygårdsparken

– Vi lar det handle om to søstre som flykter ut i byjungelen, bort fra foreldre som egentlig er mest opptatt av seg selv, sier Steinar Thorsen, om stykket som er årets bestillingsverk til «Mini-Midi-Maxi».

Og byjungelen er blant de narkomane i Nygårdsparken.

– Den parken fascinerer meg. Dere som bor i Bergen bør tenke litt mer på dem som holder til der. De lever sine helt egne liv i en jungel der, kun en kilometer fra sentrum, sier Rudyte til BT.

– Vi benytter videoopptak i forestillingen, og har blant annet fått aksept fra narkomane i parken om opptak der, forteller regissøren.

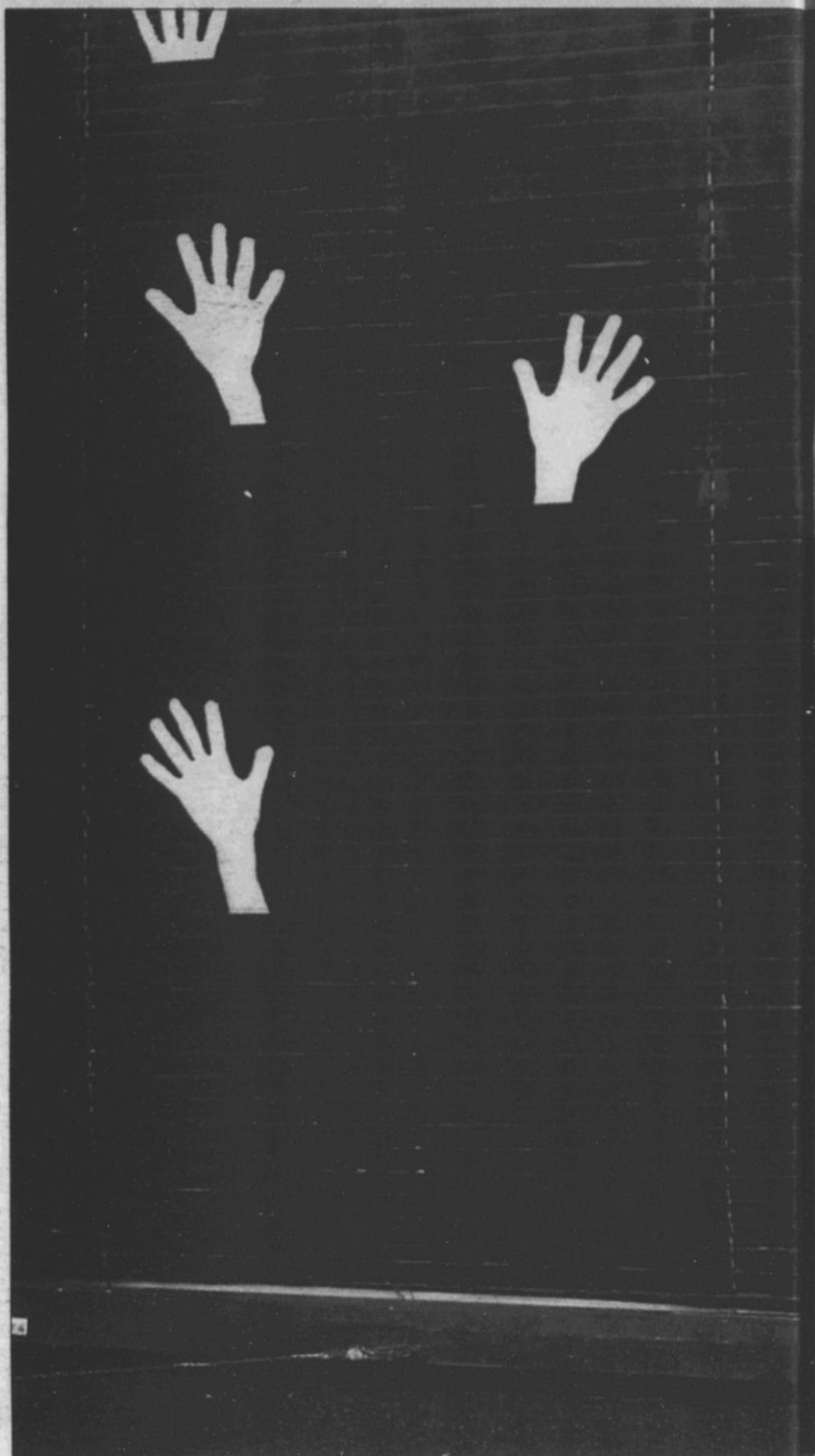
Tass sin unge alder (25) har hun satt seg virkelig i respekt hos norske skuespillere.

– Her er det ikke snakk om kaffe pauser og mas i tide og utide. Her er det effektivt. Og så viser

fakta

MINI-MIDI-MAXI

- Teaterfestival med fokus på teater for barn og unge.
- Et samarbeid mellom Vestlandske Teatersenter og Den Nationale Scene i Bergen.
- Arrangeres for andre gang i år, også denne gang med VT-leder Steinar Thorsen som primus motor.
- Vil hvert år forsøke å ha et bestillingsverk som bruker andre virkemidler enn det vanlige i teater. Slik tar vi ungdom på alvor, er Thorsens filosofi.
- I år er den unge teaterregissøren fra Litauen, Viktorija Rudyte, hovedansvarlig for bestillingsverket.
- Den britiske dramatiker Edward Bond er festivalens mest kjente navn i år.

VIRKEMIDLER: Regissør Viktorija Rudyte (bakerst) tar helt spesielle virkemidler i bruk når hallusinasjon står sentralt. Her instruerer Rudyte skuespilleren Siri Kristiansen.

Viktorija en helt annerledes måte å spille teater på, sier Thorsen.

Foreldrehjelp

Viktorija har fått god hjelp med scenografien av sin far, Bronius Rudys. Han er en berømt billedkunstner og rektor ved en kunst-

høyskole i Litauen. I tillegg ble han kåret til årets kunstner i hjemlandet i fjor. Han syn på Nygårdsparken kommer godt frem i stykket. Også Viktorija Rudytes mor er billedkunstner.

– Som de fleste barn ville jeg ikke bli som mine foreldre, men

forsto at jeg også måtte søke kunstens vei. Dermed havnet jeg i teaterfaget, i et grenseland til billedkunst. Og «Det klebrige huset» er vel egentlig blitt en blanding av teater og billedkunst, ispedd mye musikk og dans, sier hun.

Viktorija Rudyte har allerede

50 besvimte i Vestlandshallen

50 personer, unge jenter de aller fleste, besvimte under Iron Maiden-konserten i Vestlandshallen torsdag.

FINN BJØRN TØNDER

finn.tonder@bt.no

– Det gikk bra med alle, og det var ikke nødvendig å sende noen av dem til legevakst eller sykehus. Sannheten er vel at det finnes mange unge som også bør bygge opp konsertkompetanse, slik vi gjør, i byen mellom fjellene, sier konsertarrangør Frank Nes i Bergen Live til BT.

Nes forteller at langt de fleste av de rundt 50 som besvimte var jenter mellom 14 og 20 år. Han sier at besvimelsene trolig henger sammen med at de unge ver-

ken hadde spist eller drukket på mange timer, og at de rett og slett var slitne etter timevis i kø for å få de beste plassene.

Ambulansepersonell fra Bergen Brannvesen Idrettslag tok hånd om de som ble dårlige. Ingen av dem trengte legehjelp etter at de hadde fått ligge litt i ro hos helsepersonellet.

Besvimelser blant unge piker er og har vært et kjent fenomen under store rock- og popkonserter

En knakk nesen

Foruten besvimelsene ble en person sendt til legevakten med brukket nese. Vedkommende ble skallet ned av en sterkt beruset mann, som ble tatt hånd om av politiet. – Med 10.000 tilskuere i

Vestlandshallen synes jeg virkelig det var få negative hendelser. Noe skjer alltid når så mange mennesker er samlet, sier Nes.

Hallen får bare skryt

Nes bekrefter de konklusjonene Bergens Tidende trakk i går om at Vestlandshallen torsdag klarte ilddåpen som stor konsertarena. – Hallen besto prøven. Det er alltid noe å justere, for eksempel med logistikken backstage. Og kanskje bør området rundt gjøres mer skikket til slike arrangementer. Men alt kan løses, og det er ingen tvil om at Vestlandshallen for fremtiden blir en interessant konsertarena. Til våren prøver vi et nytt konsept, med stoler for dem som skal høre på Dolly Parton, sier Nes.

Også direktør Rune Lem hos medarrangør Gunnar Eide Concerts bekrefter at tilbakemeldingene om Vestlandshallen har vært gode.

Iron Maiden-medlemmene har også respondert positivt på bergensbesøket. De var mest imponert over publikum, som ga langt mer lyd fra seg enn 12.000 i Oslo tirsdag. – Kanskje et tegn på at vi ennå ikke er blitt blasert her i byen, sier Nes.

Konsertarrangørens samarbeid med Tide får imidlertid stryk fra mange blant publikum. Bussreturene fra Åsane gikk nemlig ikke knirkefritt. Over en times venting er det mange som rapporterer om.

gårdsparken

teaterfestivalens bestillingsverk tar for seg «Hans og Grete» på en moderne måte, der Ny-gårdsparken, narkotika og

fem års teaterregiutdannelse i Litauen. Nå studerer hun teatervitenskap i Bergen, og har for lengst lært seg det norske språket flytende.

Fra 12 til 20 år

«Det klebrige huset», som er

beregnet på dem fra 12 til 20 år, blir vist på Ole Bull Scene under festivalen som åpner onsdag i neste uke. Under den offisielle åpningen på DNS blir også deler av det spennende «Hans og Grete»-prosjektet vist.

«Mini-Midi-Maxi» inneholder også en rekke andre teaterstykker for barn og unge, utført av trupper fra flere utland og fra Norge.

BESVIMTE: Møtet med Iron Maiden ble for sterkt for mange tilskuere. Rundt 50 jenter besvimte i Vestlandshallen.

ARKIVFOTO: EIRIK BREKKE

Meld Maiden på nett

Knallkonsert eller amatørmessig? Anmeldelsene strømmer inn på bt.no. De fleste er overstrømmende, andre er sure fordi de ikke kom seg til IKEA. Du kan fortsatt skrive din egen anmeldelse av Iron Maiden-konserten og lese andres mening på

bt.no

Om dannelse

Enkelte av oss gikk i lås av skuffelse da Mozarts Requiem gikk streikefløyten under Festspillene. Nå oppføres verket til gjengjeld to ganger: I Korskirken i dag, og i Grieghallen 7. og 8. desember.

bak nyhetene

INGVILD.BRAEIN@bt.no

Ingvild Bræin er journalist i BT

Jeg har ingen klassisk utdannelse. Men jeg har litt dannelse, og noe av den er oppstått ved å høre på klassisk musikk. Jeg tror jeg kan si det sånn, fordi jeg plutselig følte meg så dannet da jeg oppdaget Mozart Requiem. Jeg var 17 år, sto midt på et gulv og fikk ørene og tenårene blåst ut. Rak i ryggen og voksen i nakken rikket jeg meg ikke før det var over.

Vanligvis, når jeg hørte på musikk, lå jeg i en slags opposisjonell krøll i sofaen. Ikke at det var en likegyldig posisjon. En venninne og jeg kunne i den stillingen for eksempel diskutere heftig om hvorvidt oboen nå egentlig hørte hjemme i a-has «Living a boy's adventure tale», og andre viktige ting. Men i møte med Mozart «Requiem» var det umulig å gjøre noe annet enn å stå. På sitt strakeste vis. En slags 17. mai-positur, men selvvalgt denne gangen.

Fasit-Requiem

I dag har jeg fem ulike innspillinger av dødsMESSen. Den første, som blåste meg ut i dannelsen, er dirigert av Riccardo Muti. Som alle første møter har til vane, ble dette fasiten. Alt ble målt mot den. Det fikk meg til å si slikt som: Kyrie i Böhms versjon er stakkato og stivbent. Og trombonen i Tuba mirum låter sølete og sur. Jeg kunne si at Dies Irae i Burgos/New Philharmonia-versjonen gikk altfor fort, det er bare så vidt man rekker å trykke på play før alt er over. Dessuten er Voca mekoret i Confutatis ullent. Jeg ble en slags vinkjenner på Mozart

Requiem: «Denne innspillingen har et hint av eik». Nå hadde jeg for så vidt ingen å si dette til, for Mozart var en relativt ensom oppdagelse, så jeg sa det mest til meg selv.

På en måte kan man si at jeg ikke trenger en eneste innspilling, for verket har satt seg fast i meg. Titt og ofte blir jeg overmannet av det på åpen gate, plutselig raser det over meg og jeg må tummelumsk gå omkring med alle stemmer og instrumenter i hodet på en gang: (bararambamba) Confuta, tgaassssssConfutat(is), maledi, maledict(is), Flammis acribus addict(is) FLAMMIS ACRIB(US) (maledictis) FLAMMIS ACRIBUS ADDICTIS, fjon fjon fjon (fiolinene), Voooooca voooooca me (fjon fjon fjon fjon fjon fjon fjon) voooooca me cum benediiiit(is), (bararambamba) Confutatis... osv.

Frem for det uforsonte

Men det er bare fasiten som hittil har vært avspilt for mitt indre øre. Fasittenkningen tok brått slutt da jeg for en stund siden hørte Erling Sandmo i P2s «På sporet» snakke om en nyinnspilling av verket som skilte seg fra alle andre innspillinger. Til tross for at det var en dødsmesse, hadde man i generasjoner funnet det for godt å fare kantfritt og harmonisk over stoffet. Dirigent Nikolaus Harnoncourt, derimot, brakte en innspilling som ikke var det forsonte rekviem, men det uforsonte, mente Sandmo. Den hadde tatt opp i seg tvilen, usikkerheten, ambivalensen. Derved kom den også til å stille spørsmål ved tidligere tolkninger.

Og ganske riktig: når man hører denne fremføringen, er det som å stå der på gulvet igjen og oppdage verket på nytt. Denne gangen er det imidlertid ikke holdningen i ryggen som holder en oppe, men holdningen i verket. Og den spør om du kanskje ikke skal være for rak i ryggen. Ikke for voksen i nakken. Ikke altfor dannet.

Kjempesjansen-vinner opptrer i Korskirken

MARIE AUBERT

marie.aubert@bt.no

For en uke siden vant Alexander Rybak NRKs Kjempesjansen. I kveld spiller han Mozarts «Requiem» i Korskirken og stiller også med en julesang han har skrevet selv.

Med fiolin, vokal og egenskrevet låt gikk Oslo-gutten til topps blant seerne, og stakk av med 382.000 kroner. I kveld stiller han som orkesterleder i Ung Symfoni.

Ung Symfoni er et av Norges største symfoniorkestre for ungdom mellom 14 og 25 år. De fleste kommer fra Hordaland, men unge musikere fra hele Sør-Norge er med. Alexander Rybak har vært med i to år.

Orkesteret øver sammen en helg i måneden, og har brukt de siste to-tre månedene på «Requiem»

Etter «Kjempesjansen»-seieren har tilbudene stått i kø for den

VINNER: Alexander Rybak er førstefiolinist i Mozarts «Requiem» i Korskirken i kveld. ARKIVFOTO: LISE ASERUD

unge musikeren. Fra 31. januar skal han være med i «Spelemann på taket» på Oslo Nye, som spelemann.

– Jeg har ikke spilt alene i Bergen før, men om sommeren pleier jeg å spille på noen festivaler. Men jeg har ennå til gode å spille på Festspillene, smiler Rybak.